

Sygn. akt II PK 222/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko Skarbowi Państwa Nadleśnictwu Ż.
o rekompensatę i nagrodę pieniężną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2012 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 28 kwietnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. – Wydział VII Pracy wyrokiem z dnia z dnia 28 kwietnia 2011 r., po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej Skarbu Państwa Nadleśnictwa Ż. od wyroku Sądu Rejonowego w T. V Wydziału Pracy z dnia 9 grudnia 2010 r. zasądającego od strony pozwanej na rzecz powoda A. S. kwotę 21.500 zł brutto z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty (pkt I wyroku), oddalającego dalej idące powództwo (pkt II wyroku), oraz zasądającego od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III wyroku), zmienił ten wyrok w jego punkcie I i III, w ten sposób, że powództwo oddalił oraz zasądził na rzecz powoda od strony pozwanej kwotę 2.280 zł tytułem kosztów procesu.

W pozwie powód domagał się zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kwoty 21.500 zł tytułem rekompensaty w związku z przejściem na wcześniejszą emeryturę oraz kwoty 1.150 zł premii wraz z ustawowymi odsetkami. Sąd Rejonowy uznał, że sporne nagrody w wysokości 500 zł i 650 zł miały charakter uznaniowy, a zatem nie miały charakteru roszczeniowego i powództwo w tym zakresie oddalił. Natomiast uwzględnieniu podlegało, zdaniem Sądu, powództwo w części dotyczącej rekompensaty w związku z przejściem powoda na emeryturę. Wskazał na regulację Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe z dnia 29 stycznia 1998 r. (zwanego dalej puzp), która jest analogiczna do art. 92¹ § 1 k.p. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i powszechnie przyjętą wykładnią takich unormowań przyjmuje, że dla nabycia prawa do odprawy emerytalnej wystarcza związek czasowy pomiędzy rozwiązaniem (lub ustaniem) stosunku pracy a przejściem na emeryturę, natomiast nie jest istotna przyczyna rozwiązania umowy o pracę. Dla nabycia tego świadczenia nie miało znaczenia to, że z powodu zastrzeżeń do pracy powoda został on zwolniony z pracy, skoro po rozwiązaniu stosunku pracy przeszedł na emeryturę. Wobec praktycznie powtórnego unormowania art. 92¹ § 1 k.p. w postanowieniu puzp dotyczącym rekompensaty z tytułu przejścia na wcześniejszą emeryturę Sąd pierwszej instancji powództwo uwzględnił.

W apelacji strona pozwana zarzuciła naruszenie spornego § 2 protokołu dodatkowego nr 15 do puzp w związku z art. 9 k.p. przez błędną jego wykładnię i

przyjęcie, że wystarczającym do wykazania związku pomiędzy ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę jest związek czasowy między tymi okolicznościami, gdy w toku procesu wykazano, że ustanie stosunku pracy powoda nastąpiło w związku z nienależytym świadczeniem przez niego pracy, a zatem ustanie stosunku pracy powoda pozostawało w związku przyczynowym i funkcjonalnym z nienależytym świadczeniem pracy przez powoda, a nie w wymaganym związku z jego przejściem na emeryturę. Sąd drugiej instancji podzielił takie stanowisko, uznając, że Sąd Rejonowy błędnie zinterpretował § 2 protokołu dodatkowego do puzp, w brzmieniu: „stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę”, przyjmując za związek czasowy pomiędzy tymi okolicznościami. Zawarta w § 2 protokołu dodatkowego nr 15 do puzp stanowi, że „pracownikowi, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę w trybie art. 29 i art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 39 poz. 353 z 2004 r. ze zm.) wypłaca się rekompensatę pieniężną. Rekompensata, o której mowa w ust. 1 wynosi 500 zł za każdy pełny miesiąc który pracownikowi pozostał do osiągnięcia wieku emerytalnego, wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn”. Sporne postanowienie § 2 protokołu dodatkowego do puzp jest analogiczne z treścią art. 92¹ § 1 k.p. i powinno być podobnie interpretowane. Równocześnie jednak Sąd drugiej instancji wskazał, że „mając na uwadze ustalenie Sądu Rejonowego, iż strona pozwana rozwiązała z powodem umowę o pracę z uwagi na nienależyte wykonywanie przez niego obowiązków” pracowniczych, należy podzielić zarzut apelacji, że ustanie stosunku pracy powoda nastąpiło w związku przyczynowym i funkcjonalnym z nienależytym świadczeniem przez niego pracy, a nie w związku z jego przejściem na emeryturę. A zatem nie została spełniona druga z przesłanek spornego § 2 protokołu dodatkowego nr 15. To, że powód po upływie okresu wypowiedzenia skorzystał z dobrodziejstwa wcześniejszej emerytury „nie ma znaczenia dla wykładni § 2 protokołu dodatkowego nr 15 do puzp bowiem powód złożył wniosek do ZUS o przyznanie wcześniejszej emerytury w dniu 3.11.2009 r., a decyzja przyznająca świadczenie nosi datę 16.11.2009 r. Z całą więc pewnością łączący strony stosunek pracy (który ustał na dzień 31.10.2009 r.) nie ustał w związku z przejściem powoda na wcześniejszą emeryturę”. Ponadto, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, strona

pozwana wykazała, że sporna dodatkowa rekompensata została „wprowadzona w celu zmniejszenia zatrudnienia przez zachęcanie pracowników do rozwiązywania umów o pracę i przechodzenia na emeryturę przed ukończeniem 65 lat przez mężczyzn w Lasach Państwowych. W przedsiębiorstwie strony pozwanej, ze względu na konieczność przeprowadzania działań optymalizacyjnych w sposób zabezpieczający możliwość sprawnego działania nadleśnictw w warunkach zwiększających się zadań gospodarczych oraz w związku z istniejącym przerostem zatrudnienia i stanowiskiem związków zawodowych (...) dla uzyskania wskaźników właściwych zatrudnienia przy pomocy dobrowolnego (planowanego) przechodzenia przez pracowników na wcześniejszą emeryturę. Zatem celem ustanowienia rekompensaty pieniężnej było motywowanie pracowników uprawnionych do wcześniejszej emerytury do rozwiązywania stosunków pracy z własnej inicjatywy. Tymczasem powód nie rozwiązał umowy o pracę z własnej inicjatywy”.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności: 1/ § 2 Protokołu dodatkowego Nr 15 do puzp przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przejście pracownika na wcześniejszą emeryturę w wyniku bezprawnego rozwiązania z nim stosunku pracy potwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądowym już w następnym dniu po rozwiązaniu z nim umowy o pracę nie jest ustaniem stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę w trybie art. 29 i art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach. W skardze zarzucono też naruszenie prawa procesowego, tj. art. 332 § 1 k.p.c. przez samodzielne ustalanie przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę z powodem, podczas gdy „ten sam Sąd w tym samym składzie we wcześniejszym procesie wyrokiem z dnia 08 października 2009r., VII Pa 239/09, stwierdził, że stosunek pracy z powodem został przez pozwanego rozwiązany z rażącym naruszeniem przepisów art. 30 § 4 k.p. zasądzając na rzecz skarżącego odszkodowanie w oparciu o art. 45 § 1 k.p.”.

Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, „czy przejście pracownika na wcześniejszą emeryturę w wyniku rozwiązania z nim stosunku pracy z pogwałceniem art. 30 § 4 k.p. i art. 39 k.p. potwierdzonych prawomocnym wyrokiem sądowym już w następnym dniu po ustaniu stosunku pracy jest tożsame

z ustaniem stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę w trybie art. 29 i 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o którym mowa w § 2 załącznika Nr 15 do puzp?”. Ponadto skarga jest oczywiście uzasadniona - z uwagi na rażące i oczywiste naruszenie przez Sąd Okręgowy § 2 załącznika Nr 15 do puzp oraz art. 332 § 1 k.p.c. Treść § 2 załącznika Nr 15 do puzp jest podobna do brzmienia art. 92¹ § 1 k.p., który uznaje za wystarczający do nabycia odprawy emerytalnej związek czasowy pomiędzy rozwiązaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę. Skarżący podkreślił, że Sąd Okręgowy podzielił takie stanowisko w zakresie dotyczącym przysługującej mu odprawy emerytalnej, oddalając apelację pozwanego w tym zakresie wyrokiem z dnia 28.04.2011 r., VII Pa .../11, „w której pozwany zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 09.12.2010 r. sygnatura akt V P - .../10, który zasądził na rzecz powoda odprawę w kwocie 35.512,80 zł natomiast w sposób niezrozumiały zmienił wyrok Sądu Rejonowego w T. w zakresie dotyczącym rekompensaty wypłaconej na podobnych zasadach jak odprawa podając w uzasadnieniu, iż stosunek pracy powoda nie ustał w związku z przejściem na emeryturę a w wyniku wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę”.

W konsekwencji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie dodatkowej rekompensaty w kwocie 21.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje oraz za postępowanie przed Sądem Najwyższym, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., z pozostawieniem temu Sądowi do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwione podstawy. Istotnie ten sam Sąd drugiej instancji w tym samym składzie wyrokiem z dnia 8 października 2009 r., VII Pa .../09, zasądził na rzecz tego samego powoda (skarżącego) odszkodowanie za naruszające przepisy prawa wypowiedzenie umowy o pracę, które zostało

dokonane z naruszeniem art. 30 § 4 k.p., nie badając niewskazanych skarżącemu przyczyn wypowiedzenia. W razie uwzględnienia odwołania od niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę w szczególności z powodu pogwałcenia art. 30 § 4 k.p., sąd pracy nie ma obowiązku poszukiwania ani oceny niepodanych przecież pracownikowi przyczyn, które mogłyby uzasadniać niezgodne przecież z przepisami prawa wypowiedzenie stosunku pracy. Taki stan rzeczy, a w szczególności powaga rzeczy osądzonej wymienionym wyrokiem sprzeciwiały się (wykluczały) niedopuszczalne poszukiwanie w kolejnym procesie tych samych stron niewskazanych, wedle wyżej wymienionego prawomocnego wyroku, przyczyn, które potencjalnie mogły uzasadniać wypowiedzenie skarżącemu stosunku pracy, jeżeli za to niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy skarżący na podstawie prawomocnego orzeczenia uzyskał odszkodowanie. Równocześnie nie budzi wątpliwości, że w trakcie owego wygranego procesu skarżący podjął decyzję o skorzystaniu z wcześniejszych uprawnień emerytalnych. Wedle jego twierdzeń, w opisanej prawomocnie osądzonej sprawie skarżący zmienił pierwotne żądanie uznania wypowiedzenia za bezskuteczne na uwzględnione roszczenie odszkodowawcze, ponieważ wybrał - ze względu na wywołany bezprawnym zwolnieniem z pracy konflikt z przełożonym - przejście na wcześniejszą emeryturę. W konsekwencji jego stosunek pracy rozwiązał się z dniem 31 października 2009 r. i już od następnego dnia po ustaniu stosunku pracy (1 listopada 2009 r.) przyznano mu wcześniejszą emeryturę. W takich okolicznościach sprawy wymagany do nabycia odprawy emerytalnej, którą Sądy mu zasądziły, oraz do spornej dodatkowej rekompensaty pieniężnej, zanegowanej zaskarżonym wyrokiem Sądu drugiej instancji, związek pomiędzy opisanim ustaniem stosunku pracy skarżącego a jego wyborem i przejściem na wcześniejszą emeryturę był oczywisty nie tylko dla celów nabycia odprawy emerytalnej, ale również do nabycia dodatkowej rekompensaty pieniężnej w oparciu o powielone brzmienie art. 92¹ k.p. w § 2 załącznika Nr 15 do puzp, który dodatkowo motywował pracowników w wieku przedemerytalnym do korzystania z możliwości przechodzenia na tzw. wcześniejsze emerytury w celu restrukturyzacji zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych lasów państwowych.

W opisanych okolicznościach sprawy Sąd Najwyższy podzielił stanowisko skarżącego, że nie ma żadnych podstaw ani uzasadnienia, aby pracownik, „z którym rozwiązano stosunek pracy w okresie ochronnym i z rażącym naruszeniem przepisów o wypowiedaniu umów o pracę” i który uzyskał odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy, a następnie po rozwiązaniu stosunku pracy przeszedł w następnym dniu na wcześniejszą emeryturę „został ukarany pozbawieniem rekompensaty”. Ten stosunek pracy ustał z woli i wyboru skarżącego w związku i w zrealizowanym zamiarze przejścia na wcześniejszą emeryturę, przeto skarżący spełnił „układowe” przesłanki wymagane do nabycia dodatkowej rekompensaty pieniężnej z tego tytułu w rozumieniu § 2 załącznika Nr 15 do puzp. W konsekwencji Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że przejście pracownika na emeryturę w związku z rozwiązaniem z nim stosunku pracy za wypowiedzeniem, które prawomocnym wyrokiem sądu pracy, zasądającym od pracodawcy na rzecz pracownika odszkodowanie, zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa rozwiązanie stosunku pracy (art. 30 § 4 i art. 39 k.p. w związku z art. 45 § 1 i art. 47¹ k.p.), wyklucza uznanie, że to niezgodne z prawem wypowiedzenie nastąpiło z przyczyn zawinionych przez pracownika, co oznacza, że bezprawnie zwolnionemu z pracy pracownikowi przysługuje dodatkowa rekompensata pieniężna z tytułu ustania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę, na podstawie tego adekwatnego postanowienia układu zbiorowego pracy. Dlatego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.

/tp/